

1. Taalkeuze

Heb oog voor de **specifieke communicatieve noden** van doven. Sommige doven verkiezen communicatie in Vlaamse Gebarentaal (VGT), anderen kennen geen VGT of verkiezen het Nederlands. Vraag vooraf hoe de dove persoon het liefst wil communiceren.

2. Anderstalige doven

Houd er rekening mee dat er ook **anderstalige doven** zijn die (nog) geen Vlaamse Gebarentaal en/of Nederlands kennen. Gebarentaal is niet universeel en ook in Wallonië en in Nederland worden andere gebarentalen gebruikt.

Indien de dove persoon dus een andere gebarentaal gebruikt dan Vlaamse Gebarentaal, kan het nuttig zijn om een beroep te doen op een **tweede tolk, nl. een dove tolk**. Deze dove persoon werkt samen met de horende tolk Vlaamse Gebarentaal en tolkt tussen VGT en de gebarentaal van de anderstalige dove persoon.

3. Zichtbaarheid, licht en contrast

Zorg er steeds voor dat u **zichtbaar bent** voor de dove persoon als u hem/haar nadert. Eventueel kan u even zwaaien naar de persoon of de aandacht trekken door een tikje op de schouder of (boven)arm.

Zorg ook voor een **goede verlichting**. Slecht verlichte ruimtes kunnen de communicatie bemoeilijken. Houd ook rekening met de **lichtinval**: vermijd dat de dove gesprekspartner tegen het licht in moet kijken.

4. Wanneer dove mensen spreken

Sommige doven spreken met een wat vreemde **stem** of hebben moeite met het uitspreken van bepaalde klanken. Omdat dove personen zichzelf niet horen spreken, kunnen zij moeilijker inschatten of ze **te stil of te luid** spreken.

5. Dove mensen aanspreken

Gesproken taal is voor dove mensen moeilijk toegankelijk. **Spraakafzien** (of **liplezen**) vergt heel veel **inspanning** en niet iedereen is er even goed in. Zorg er in elk geval voor dat uw **mond onbedekt** is. Praat niet met iets in de mond en blijf de dove persoon steeds **aankijken**. Vermijd ook het gebruik van dialect. U kan het de dove persoon makkelijker maken door uw gesproken taal te combineren met bv. wijzen en andere ondersteunende “gebaren”.

6. Kennis van geschreven Nederlands

De meeste doven die Vlaamse Gebarentaal als eerste taal hanteren, zijn tweetalig en kennen ook Nederlands, maar toch gebeurt het dat ze **instructies of documenten in geschreven Nederlands** (bv. een geschreven verklaring) niet goed begrijpen. Houd hier rekening mee. Eis nooit dat een dove persoon een verklaring tekent die hij/zij niet volledig begrijpt.

7. Een tolk Vlaamse Gebarentaal erbij

Schakel voor communicatie in VGT een **professionele tolk** in (www.cabvlaanderen.be). Zorg ervoor dat de dove persoon de tolk steeds goed kan zien. Spreek de dove persoon **rechtstreeks** aan met “u” of “jij”, kijk hem/haar aan en richt u niet (enkel) tot de tolk.

8. De rol van de tolk

Respecteer de rol van de tolk. Vraag hem/haar niet om verdere uitleg te verschaffen aan de dove persoon. Hiervoor bent u als politieambtenaar verantwoordelijk. De tolk is geen juridisch expert of helper.

9. Afstandstolken

Indien er geen tolk Vlaamse Gebarentaal ter plaatse kan komen, is het zinvol om na te gaan of er een beroep kan worden gedaan op een **afstandstolk** (zie www.cabvlaanderen.be/afstandstolken). Als ook dit niet kan, stel dan indien mogelijk het gesprek uit tot er wel een tolk aanwezig kan zijn.

10. Hoe bijdragen tot een vlotte vertolking?

Het **tolken van cijfers, data en eigennamen** leidt vaak tot een zekere vertraging in de vertolking. Eigennamen bv. moeten meestal gespeld worden en dat vraagt tijd. U kan dergelijke gegevens ook opschrijven, dat maakt het de tolk makkelijker.

11. Handboeien en gebarentaal

Houd er rekening mee dat communiceren in een gebarentaal zo goed als onmogelijk is **met handboeien aan**.

12. Snel en groot gebaren = agressief?

Een dove persoon die **boos** is, gaat wel eens **sneller en groter gebaren**. Dit is te vergelijken met luider gaan spreken. Het betekent dus niet dat de persoon (fysiek) agressief wordt.

Deze folder is een initiatief van KU Leuven, Faculteit Letteren, Campus Sint Andries Antwerpen in het kader van het JUSTISIGNS-project.

JUSTISIGNS is een Europees Lifelong Learning-project dat de toegang tot justitie voor leden van de Doven-gemeenschap onder de aandacht wil brengen. De focus ligt hierbij op de toegang tot politiediensten. Dikwijls is de politie immers het eerste aanspreekpunt en doeltreffende communicatie tijdens die gesprekken is een belangrijke voorwaarde voor een correct verloop van alle daaropvolgende juridische procedures.

Coördinator van het project is Interesource Group (Ireland) Limited.

De Faculteit Letteren, Campus Sint Andries, Antwerpen van de KU Leuven biedt een bachelor-opleiding in de Toegepaste Taalkunde aan en master-opleidingen in Tolken, Vertalen, Meertalige Communicatie en Journalistiek. In 2008 werd Vlaamse Gebarentaal opgenomen in het onderwijsaanbod. De faculteit organiseert ook verschillende vervolgoopleidingen.

De faculteit heeft een sterke traditie in opleidingen en onderzoek omtrent gerechtsvertalen en -tolken (GVT):

- reeds sinds de jaren (19)90 zijn we initiatiefnemer van of partner in diverse Europese projecten;
- sinds 1999 bieden we een specifieke opleiding GVT aan;
- meer recent zijn er ook vormingsinitiatieven voor juridische actoren (gerechtsdeskundigen en politie), met het oog op efficiënt samenwerken met gerechstolken.

Voor meer informatie:

- over JUSTISIGNS: www.justisigns.com
- over het onderwijsaanbod van de Taalgroep Vlaamse Gebarentaal: www.arts.kuleuven.be/vlaamsegebarentaal
- over de opleiding Gerechtsvertalen en -tolken: www.arts.kuleuven.be/home/opleidingen/manamas/gerechtsvertalen_tolken
- over de Onderzoeksgroep Tolkwetenschap: www.arts.kuleuven.be/tolkwetenschap

Heeft u vragen of opmerkingen? Of ideeën voor een specifiek vormingsaanbod? Dan vernemen we dat graag:

- Prof. Myriam Vermeerbergen (hoofd Taalgroep Vlaamse Gebarentaal): myriam.vermeerbergen@kuleuven.be
- Prof. Heidi Salaets (hoofd Onderzoeksgroep Tolkwetenschap): heidi.salaets@kuleuven.be
- Prof. Katalin Balogh (hoofd opleiding GVT): katalin.balogh@kuleuven.be

KU Leuven Faculteit Letteren
Campus Antwerpen
Sint Andriesstraat 2
2000 ANTWERPEN

Disclaimer: Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor de JUSTISIGNS publicaties en materialen ligt uitsluitend bij de auteur(s).

De Europese Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.

Vlot communiceren met doven: enkele tips voor de politie

KU LEUVEN